

Sygn. akt II KK 9/19

## POSTANOWIENIE

Dnia 24 stycznia 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Waldemar Plóciennik

na posiedzeniu w trybie art. 535 § 3 k.p.k.  
po rozpoznaniu w Izbie Karnej w dniu 24 stycznia 2019 r.,  
sprawy **S. L.**  
skazanego z art. 284 § 2 k.k. i inne  
z powodu kasacji wniesionej przez obrońcę skazanego  
od wyroku Sądu Okręgowego w W.  
z dnia 20 września 2018 r., sygn. akt IX Ka [...],  
utrzymującego w mocy wyrok Sądu Rejonowego w G.  
z dnia 3 kwietnia 2018 r., sygn. akt II K [...],

### **p o s t a n o w i ł**

- 1. oddalić kasację jako oczywiście bezzasadną,**
- 2. zwolnić skazanego S. L. od kosztów  
sądowych postępowania kasacyjnego.**

### UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w G. wyrokiem z dnia 3 kwietnia 2018 r. uznał S. L.  
za winnego tego, że:

1. „że w bliżej nieustalonym okresie czasu nie wcześniej niż od czerwca 2010 r. do 16 listopada 2011 r. w G., województwo [...], na ul. C. [...] dokonał przywłaszczenia powierzonego mu mienia stanowiącego własność i wyposażenie domu M. S.-P. w postaci m.in. mebli, książek, dywanu, zasłon, kolekcji figurek, wieży stereo, sprzętu sportowego, naczyń, pamiątek rodzinnych o wartości bliżej nie ustalonej nie mniejszej niż 15 000 złotych” i za tak przypisany mu czyn

na podstawie art. 284 § 2 k.k. skazał go i wymierzył mu karę 6 miesięcy pozbawienia wolności;

2. „w dniu 16 listopada 2011 r. w G., województwo [...] na ul. C. [...] od około godziny 15.30 do około godz. 16.15 pozbawił M. S.-P. wolności w ten sposób, że nie chciał jej wypuścić z domu i z ogrodzonej, zamkniętej na klucz posesji, pomimo jej kategorycznych żądań oraz groził jej pozbawieniem życia i pobiciem, przy czym groźba ta wzbudziła w niej uzasadnioną obawę, że będzie spełniona”, tj. czynu z art. 189 § 1 k.k. w zw. z art. 190 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. i za to skazał go, zaś na podstawie art. 189 §1 k.k. w zw. z art. 11 § 3 k.k. wymierzył mu karę 6 miesięcy pozbawienia wolności;

Na podstawie art. 85 k.k. i art. 86 § 1 k.k. w brzmieniu obowiązującym do dnia 30 czerwca 2015 r. w zw. z art. 4 § 1 k.k. wymierzone w punkcie 1 i 2 kary jednostkowe pozbawienia wolności połączył i wymierzył S. L. karę łączną 8 miesięcy pozbawienia wolności; na podstawie art. 69 § 1 i 2 k.k. w zw. z art. 70 § 1 pkt 1 k.k. w brzmieniu obowiązującym do dnia 30 czerwca 2015 r. w zw. z art. 4 § 1 k.k. oskarżonemu S. L. zawiesił warunkowo wykonanie kary łącznej pozbawienia wolności na 3 lata okresu próby. Nadto, na podstawie art. 46 § 2 k.k., Sąd nałożył na oskarżonego obowiązek uiszczenia nawiazki w kwocie 5 000 zł na rzecz M. S.-P.;

Rozstrzygnięcie Sądu Rejonowego zaskarżyli zarówno obrońca oskarżonego, jak i oskarżony S. L., który kwestionując wyrok w całości, uznał, że padł ofiarą prowokacji i zanegował swoją winę. W osobistej apelacji podniósł, że jest osobą niepełnosprawną i powinien posiadać obrońcę z urzędu, którego obecność jest obligatoryjna. Argumentację, iż nie mógł stawić się na rozprawę z uwagi na konieczność sprawowania opieki nad matką, uznać trzeba za kwestionowanie stanowiska Sądu pierwszej instancji, że jego nieobecność była nieusprawiedliwiona. Skarżący zarzucił także błąd w ustaleniach faktycznych leżący u podstaw rozstrzygnięcia i wniósł o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania.

Z kolei obrońca oskarżonego, zaskarżając apelacją wyrok w całości, na podstawie art. 427 § 1 k.p.k. i art. 438 pkt 1, 2 i 3 k.p.k. zarzucił:

„1. naruszenie przepisów postępowania - art. 2 § 2 k.p.k., art. 4 k.p.k., art. 5 § 2 k.p.k. polegające na rozstrzygnięciu wszelkich wątpliwości na niekorzyść oskarżonego S. L. poprzez jednostronnie, nieobiektywną i przekraczającą swobodę procedowania ocenę dowodów wyrażającą się w bezwarunkowym przyznaniu waloru wiarygodności zeznaniom pokrzywdzonej M. S.-P., pomimo iż zeznania te nie znajdują potwierdzenia w zeznaniach wskazanych przez nią świadków, którzy co istotne swoją wiedzę czerpali od pokrzywdzonej, przy czym naruszenie to miało istotny wpływ na wynik sprawy,

2. naruszenie przepisów postępowania - art. 7 k.p.k. polegające na przekroczeniu zasady swobodnej oceny dowodów i dokonanie oceny pod z góry założoną tezę o sprawstwie oskarżonego i odmowie wiarygodności zeznaniom nie pasującym do założonej tezy, w sytuacji gdy twierdzenia pokrzywdzonej nie znajdują potwierdzenia w innym materiale dowodowym zgromadzonym w sprawie niniejszej,

3. naruszenie przepisów postępowania - art. 182 k.p.k. poprzez ujawnienie na rozprawie w dniu 12 lutego 2018 r. zeznań zmarłej matki oskarżonego U. L. pomimo że w piśmie z dnia 10 października 2017 r. (k. 1252) wyraziła ona wolę skorzystania z prawa do odmowy zeznań,

4. naruszenie przepisów postępowania - art. 376 § 2 k.p.k. poprzez wydanie na rozprawie w dniu 16 listopada 2016 r. i kolejnych postanowienia o prowadzeniu rozprawy pod nieobecność oskarżonego w sytuacji, gdy:

- a) nie wiedział o terminie rozprawy w dniu 16 listopada 2016 r.,
- b) matka oskarżonego usprawiedliwiła nieobecność oskarżonego na tejże rozprawie (karta 979 akt postępowania),
- c) oskarżony nie dokończył składania zeznań na rozprawie w dniu 17 sierpnia 2016 r. z uwagi „na opóźnienie w rozpoznaniu kolejnej rozprawy o 6 minut”,
- d) oskarżony usprawiedliwił swoją nieobecność na rozprawie 17 października 2016 r. (notatka k. 972),

5. naruszenie przepisów postępowania - art. 376 § 2 k.p.k. poprzez wydanie na rozprawie w dniu 14 grudnia 2016 r. postanowienia o prowadzeniu rozprawy pod nieobecność oskarżonego w sytuacji, gdy wbrew stanowisku Sądu:

- a) rozprawa na dzień 14 grudnia była ODRO CZONA w dniu 17 października 2016 (vide pkt. 1 postanowienia z tejże rozprawy) a nie przerwana,
- b) oskarżony winien być o tej rozprawie zawiadomiony (vide pkt 4 postanowienia z rozprawy z dnia 17 października 2016 roku) a jak wynika z zapisu w protokole rozprawy z dnia 14 grudnia o tej rozprawie NIE BYŁ zawiadomiony,

6. naruszenie prawa do obrony oskarżonego poprzez:

- a) nie pouczenie go o treści art. 78 k.p.k. na rozprawie w dniu 13 listopada 2012 r. i przesłuchanie go na tej rozprawie bez udziału obrońcy a następnie przesłuchanie na rozprawie w dniu 8 marca 2013 r. bez udziału obrońcy świadków S. J., I. H. i U. L.,
- b) prowadzenie rozprawy w dniu 16 listopada 2016 r. i następnych pomimo braku zawiadomienia o rozprawie oskarżonego, który rozpoczął składanie zeznań na rozprawie w dniu 17 sierpnia 2016 r. i ich nie dokończył z uwagi na odroczenie rozprawy na 2 kolejne w tym 17 listopada 2016, oraz usprawiedliwienia nieobecności na tejże rozprawie przez matkę oskarżonego koniecznością odwiezienia jej do szpitala (k. 979),
- c) prowadzenie rozpraw po 16 listopada 2016 roku i przesłuchiwanie kolejnych świadków w tym pokrzywdzonej bez udziału oskarżonego pomimo BRAKU zawiadomienia o terminach rozpraw oskarżonego,

7. naruszenie przepisów postępowania art. 133 § 2 k.p.k. poprzez uznawanie doręczeń dla oskarżonego na adres G. ul. C. [...] za prawidłowe w sytuacji, gdy Sąd co najmniej od 13 marca 2015 r. Sąd wie, że oskarżony pod tym adresem nie przebywa co wynika z treści notatki urzędowej z tej daty (k. 688) oraz zeznań świadków K. D. (na rozprawie w dniu 8 lutego 2016 r. zeznała, że „Ja go ze cztery lata nie widziałam na tej posesji”), a co najmniej jednokrotnie był wzywany na rozprawę telefonicznie (vide protokół rozprawy z dnia 13 listopada 2012 roku i wówczas na rozprawie się stawił),

8. naruszenie prawa materialnego art. 284 § 2 k.k. poprzez uznanie, że w okolicznościach sprawy niniejszej oskarżony dopuścił się przywłaszczenia mienia powierzonego w sytuacji, gdy przestępstwo określone w art. 284 § 2 k.k. należy do kategorii tzw. przestępstw kierunkowych. Kodeks wymaga, aby zachowanie sprawcy było ukierunkowane na określony cel, którym jest włączenie powierzonej

rzeczy do majątku sprawcy lub postępowanie z nią jak z własną w inny sposób. Istotnym elementem strony podmiotowej sprzeniewierzenia nie jest sam fakt odmowy wydania rzeczy powierzonej, lecz powody niezwrócenia, a więc wola włączenia rzeczy do swojego majątku lub wola postępowania z nią jak z własną, z czym jak wynika w sposób nie budzący wątpliwości w sprawie niniejszej nie mieliśmy do czynienia,

9. sprzeczność ustaleń faktycznych Sądu z treścią materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie niniejszej polegającą na uznaniu, że S. L. dopuścił się popełnienia zarzucanych mu aktem oskarżenia czynów w sytuacji, gdy zeznania pokrzywdzonej M. S.-P. pozostają w sprzeczności z treścią zeznań świadków oskarżenia, którzy co istotne swoją wiedzę czerpali przede wszystkim od pokrzywdzonej.”

W następstwie tych zarzutów obrońca wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w całości poprzez uniewinnienie oskarżonego S. L. od popełnienia zarzucanych mu aktem oskarżenia czynów. Z ostrożności procesowej na wypadek nie uwzględnienia powyższego wniosku wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w G..

Sąd Okręgowy w W., po przeprowadzeniu postępowania odwoławczego, wyrokiem z dnia 20 września 2018 r., sygn. akt IX K [...], utrzymał w mocy zaskarżone orzeczenie.

We wniesionej, na podstawie art. 523 § 1 k.p.k. w zw. z art. 439 § 1 pkt 11 k.p.k. kasacji, obrońca zarzucił „pominięcie licznych faktów nie powiadamiana skazanego L. o terminach rozpraw a konsekwencji pominięcia tego, że sprawę rozpoznano podczas nieobecności oskarżonego, którego obecność była obowiązkowa, co jest rażącym naruszeniem prawa, mającym istotny wpływ na treść orzeczenia.” W konkluzji wniósł o „uchylenie zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.”

W pisemnej odpowiedzi na kasację prokurator wniósł o jej oddalenie jako oczywiście bezzasadnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wniesiona przez obrońcę skazanego kasacja, pomimo wagi podniesionego w niej zarzutu, jest oczywiście bezzasadna.

Autor kasacji formułuje w niej zarzut zaistnienia w sprawie bezwzględnej przyczyny odwoławczej z przepisu art. 439 § 1 pkt 11 k.p.k., którego miał dopuścić się Sąd pierwszej instancji, zaś w postępowaniu „Sąd II instancji nieprawidłowo i z naruszeniem prawa skazanego przyjął, że nie było uchybień, co do wezwania skazanego do Sądu i to także wtedy, gdy wezwania były obowiązkowe” (k.2 kasacji). Jednocześnie w uzasadnieniu kasacji obrońca wskazał, iż „zarzut z pkt 7 apelacji nie został w żaden sposób rozpatrzony (...) (k. 2 kasacji).

W pełni należy podzielić stanowisko prokuratora przedstawione w pisemnej odpowiedzi na kasacji, iż „Analiza treści uzasadnienia (wyroku Sądu Okręgowego w W. – przyp. SN) prowadzi do wniosku, iż do wszystkich tych zarzutów Sąd Okręgowy odniósł się w sposób należyty, w tym również – wbrew twierdzeniom skarżącego – do zarzutu podniesionego w punkcie 7. apelacji, a związanego z prawidłowością adresu do doręczeń dla S. L.” (k.4 pisemnej odpowiedzi na kasację). W swoim uzasadnieniu Sąd szczegółowo opisał kiedy i w jaki sposób skazany S. L. był powiadamiany o kolejnych terminach rozpraw począwszy od rozprawy głównej z dnia 17 sierpnia 2016 r., na której to Sąd postanowił prowadzić rozprawę od początku ze względu na upływ czasu od ostatnio podejmowanych czynności (k.957/V). Na rozprawie tej oskarżony przedłożył Sądowi dowód osobisty, a Sąd odebrał od niego dane osobopoznawcze, oskarżony podał także adres do korespondencji – G. ul. C. [...] (k.957/V), którym skazany konsekwentnie posługiwał się tak w postępowaniu pierwszoinstancyjnym, jak i odwoławczym (np. pismo z dnia 8 lutego 2017 r. - k.1029/VI, z dnia 10 października 2017 r.- k.1262/VII, wniosek z dnia 6 kwietnia 2018 r., w którym oskarżony wskazał adres do doręczenia odpisu wyroku Sądu Rejonowego wraz z uzasadnieniem – k.1420/VIII, potwierdzenie odbioru tego odpisu k.1471/VIII, czy potwierdzenie odbioru zawiadomienia o terminie rozprawy odwoławczej – k.1536/VIII). Odczytano akt oskarżenia, oskarżony składał wyjaśnienia i został m.in. powiadomiony o kolejnym terminie odroczonej rozprawy oraz pouczone o skutkach niestawiennictwa w trybie art. 377 k.p.k. (k.959/V).

Sąd Okręgowy dostrzegł fakt niepowiadomienia skazanego o kilku terminach rozprawy głównej, jednak, jak zasadnie uznał, nie miało to wpływu na treść rozstrzygnięcia, albowiem Sąd Rejonowy nie przeprowadzał wówczas postępowania dowodowego. Jednocześnie podkreślić należy za Sądem Okręgowym, iż skazany był prawidłowo zawiadamiany o kolejnych terminach rozpraw (poza kilkoma wyjątkami szczegółowo omówionymi w uzasadnieniu przez Sąd Odwoławczy), a jego nieobecność wynikała li tylko z przyjętej przez niego postawy. Nie ulega w związku z powyższym wątpliwości, iż Sąd Rejonowy nie naruszył obowiązujących przepisów podejmując decyzję o dalszym prowadzeniu rozprawy pod nieobecność oskarżonego, skoro ten został przesłuchany i złożył wyjaśnienia, o terminach rozpraw był zawiadamiany prawidłowo na adres do doręczeń wskazany przez niego.

Jednocześnie należy przypomnieć, iż z dniem 1 lipca 2015 r., wobec nowej treści art. 374 § 1 k.p.k. (znowelizowanego przez art. 1 pkt 120 ustawy z dnia 27 września 2013 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2013 r. poz. 1247), obecność oskarżonego na rozprawie głównej przestała być obowiązkowa (poza wyjątkiem wskazanym w art. 374 § 1a k.p.k.). Ustawodawca w przepisach przejściowych ustawy z dnia 27 września 2013 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2013 r. poz. 1247) nie przyjął rozwiązania, iż postępowania karne toczą się w określonym czasie według "starych" lub "nowych" przepisów procesowych, lecz wprowadził system "hybrydowy", w myśl którego sprawy, w których wniesiono akty oskarżenia przed dniem 1 lipca 2015 r. generalnie toczą się według dotychczasowych przepisów procesowych, ale z wyjątkami, którymi są między innymi przepisy o obecności oskarżonego na rozprawie oraz powszechnej możliwości ubiegania się o wyznaczenie obrońcy lub pełnomocnika z urzędu, czy też o prowadzeniu spraw uchylonych do ponownego rozpoznania do sądu pierwszej instancji w wyniku rozpoznania kasacji, czy wznowienia postępowania (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 lipca 2015 r., III KK 375/14, LEX nr 1754265).

W tych okolicznościach za nieuprawnione należało uznać twierdzenia obrońcy skazanego, którego zdaniem w sprawie doszło do zaistnienia bezwzględnej przyczyny odwoławczej z art. 439 § 1 pkt 11 k.p.k.

Ze względu na treść art. 523 § 2 k.p.k., zważywszy na fakt, że skazanemu nie została wymierzona kara pozbawienia wolności bez warunkowego zawieszenia jej wykonania, podnoszenie w kasacji zarzutów wykraczających poza regulację z art. 439 k.p.k. nie było dopuszczalne, zatem niedopuszczalne jest rozważanie ewentualnego wpływu podnoszonych przez skarżącego kwestii na treść wyroku Sądu odwoławczego.

Mając na uwadze przedstawione względy, Sąd Najwyższy orzekł, jak na wstępie.